

»Oh, neka prvorodenci budu luk.«⁴⁶⁾ Vi bacajte strele prema nebesima kao što se to čini lukom!«

Gok, Tag i Tengiz, nalovivši takođe mnogo životinja i ptica, koji se obradova, podeli ih među sinove i reče:

»Oh, neka drugorođenčad budu strele.«⁴⁷⁾ Vi budite kao strele, koje luk šalje!«

Nakon toga Oguz-kagan sazove oficire i narod na veliki kuruftaj.⁴⁸⁾ Oni su sedeli i raspravljalo se ...

Desno od sebe Oguz-kagan dadne podići jedan stup visok 40 kulača (oko 60 m), na čiji vrh dadne obesiti zlatnu kokoš, a podno stupa privezati bela ovna. I s leve strane dadne usaditi jedan stup, visok 40 kulača, o čiji vrh dadne obesiti srebrnu kokoš, a pri dnu privezati jednog crnog ovna.

Buzuci (komadi luka, t. j. prvorodenač) sedahu s desnu, a Učoci (oni koji lete, strele, t. j. drugorođenčad) s levu stranu Oguza. Kroz punih četrdeset dana i noći jeli su i veselili se. Konačno, Oguz-kagan podeli kraljevstvo među sinove rekavši im:

»O moji sinovi! Ja sam dugo živeo. Video sam mnogo ratova. Sa kopljem. Bacao sam mnoge strele. Ja sam mnogo (zemalja) obišao na svom konju. Učveljivao sam neprijatelje a nasmejavao prijatelje svoje. Ja sam ispunio svoju dužnost prema Bogu.«⁴⁹⁾ Vama evo predajem svoju zemlju!« ...

M. Tajib Okić.

Босна и Бугари⁵⁾

Босна је одавно дубоко урезана у свест бугарског народа. Постоје и писмени документи о интензивној духовној вези између Бугарске и Босне још за време богумилства у 11 и 12 веку. Зна се да су претставници Босне тада долазили тајно у Велико Трново да се напоје науком средњовековних социјалних револуционара. И, готово упоредо са ширењем богумилског покрета у Бугарској, и у Босни су постојале само хелије на конспиративној основи. Емисари бугарских богумила, у виду тргована, с караваном одлазили су у Босну. Захваљујући неу-

46) Лук је знак господства. Та три близанца саčinjavaju kraljevsku твац.

47) То јест они којима се заповеда.

48) Нека врста парламента, институција врло стара код Турака.

49) »Ja sam platio Plavome nebus.

5) Обеј чланак штампан је пре извесног времена у »Политици«. Обав је измишљен и недопуњен.

морном, честом и непосредном контакту између те две провинције, богумилство се у Босни убрзо развило толико да је, после протеривања из Бугарске, Босна дуго била центар овог покрета.

Сем богумилства било је и много других веза између Бугарске и Босне у прошлости. Наиме, позната је верска веза између њих још у 16 веку. Тада је римска врховна католичка курија из многих словенских крајева скупљала млађице, школовала их и као свршене свештенике слала у Бугарску да проповедају католичанство. Таквих мисионара било је највише из босански фрањевац. Звао се Петар Солината. Родом је из града Соли у Босни, данашње Тузле.

Ипак је најизразитија идејна веза између Босне и Бугарске за време устанка у Босни и Херцеговини од 1875 до 1878 године. О њој нам је оставио много спомена и сам легендарни Христо Ботев, познати бугарски револуционер, песник и национални херој пре ослобођења Бугарске. У својим листовима «Дума», «Знаме» и «Нова Блгарија», који су тада излазили у Букурешту, Христо Ботев готово у сваком броју пише пламене чланке о тадашњим босанским устаницима, велича их и пише о њима потиче своје сународнике на рат против турске тираније. Тако у броју 22 листа «Знаме», у чланку о устанку у Босни и Херцеговини Христо Ботев узвикује:

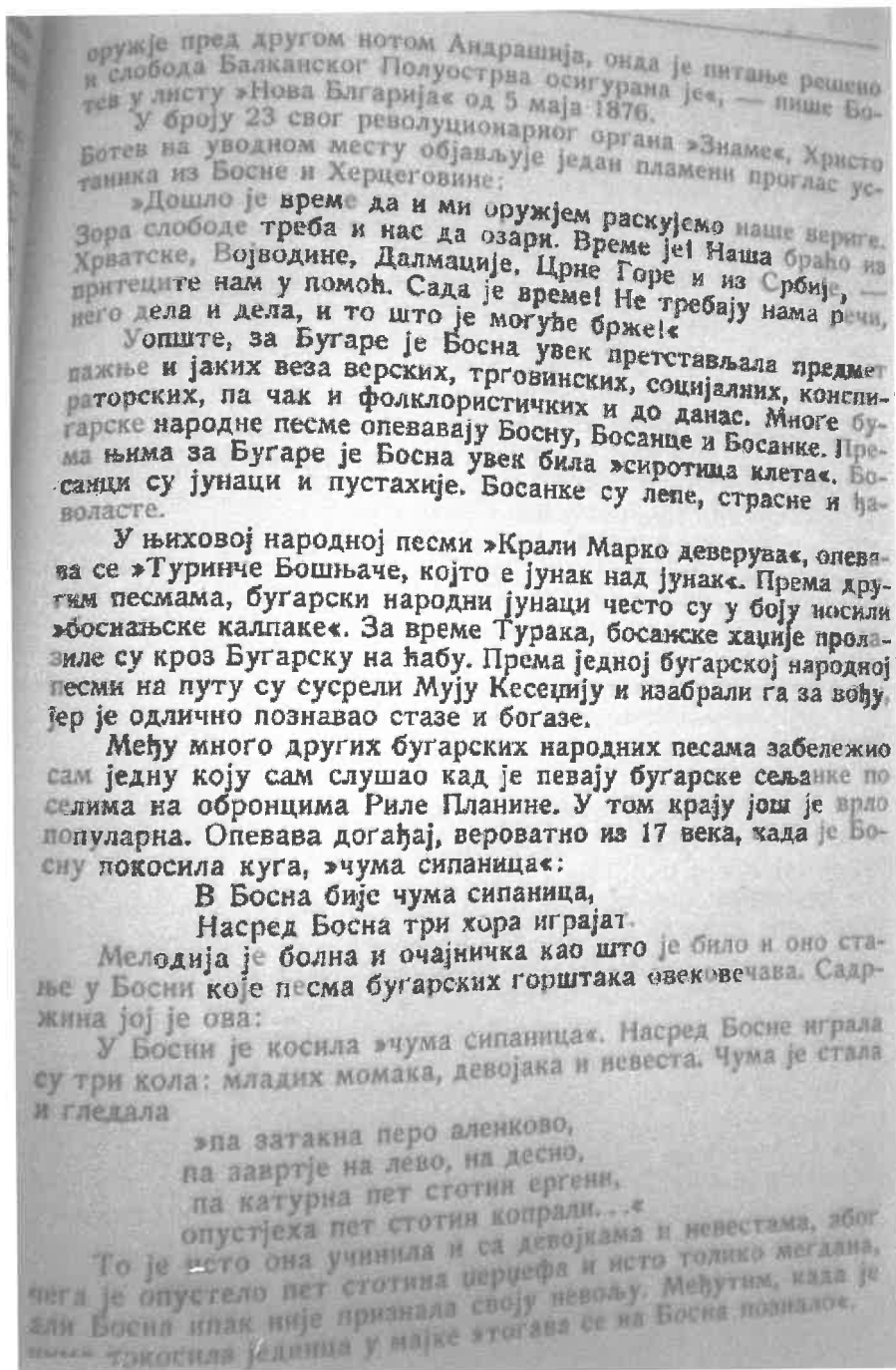
«Сада је време да позовемо народ на устанак и пошто поцепамо снаге заједничког непријатеља да помогнемо и себи и својој браћи!»

У свом емигрантском органу «Знаме», од 3 августа 1875 године, после једног славопева устанку у Босни и Херцеговини, Ботев пише:

«Једини нам је спас да и сами дигнемо руку и када забиемо нож у груди својих мучитеља, да сами захтевамо оно што нам припада и на што ми имамо право и историјско и етнографско. Сада, за време устанка у Босни, време је да и ми Бугари покажемо да смо и ми достојни слободе...»

Христо Ботев оштро осуђује покушаје неке тадање хришћанске госпде да питање ослобођења балканских народа препусте међународним конгресима европских држава. Он препоручује и захтева само онај начин који су изабрали «наши славјански братја в Босна и Херцеговина».

«Европа ће имати право и повод да се са својим «човекољубивим» предлозима умеша онда ако се устанак ограничи само на једну или две покрајине. Ако се пак дигне и цео бугарски народ, ако своје границе прекораче и Србија и Црна Гора и ако се са Босанцима и Херцеговцима сложе да не подоме

Није онда никакво чудо што је Босна ушла и у бугарску литературу. Њено место је у њој нарочито видно у време романтизма и препорода. Босна је за Бугаре вековима била покрајина мистике, слава и потстрек у борби за велико, лепо и добро. И, симпатије бугарског народа према Босни, несумњиво, добиле су најјачи израз године 1908. Тада је неумрли вођ бугарског земљорадничког народа, као млади народни посланик, у софијском Народном сбрању, протестовао против анексије Босне и Херцеговине!

Коста Крајшумовић.